

Kaustisen kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2024

Sisällysluettelo

1.	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2.	LAUTAKUNNAN TOIMINTA	5
A.	Lautakunnan kokoonpano	5
B.	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	5
C.	Toimintamuodot	6
D.	Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeesta	6
3.	STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
Taloudelliset tavoitteet	7	
Investoinnit	8	
4.	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	9
Sivistyslautakunnan vastuualue	9	
Teknisen lautakunnan vastuualue	17	
Ympäristölautakunnan vastuualue	21	
Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue	23	
5.	HENKILÖSTÖ	32
6.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	32
7.	TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	32
8.	MUUT HAVAINNOT	32
9.	YHTEENVETO	33
10.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE	33
11.	ALLEKIRJOITUKSET	33

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2024 toi mukanaan monenlaisia haasteita, mutta myös tärkeitä onnistumisia. Kaustisen kunnassa tehtiin määrätietoista työtä kuntalaisten palvelujen turvaamiseksi ja talouden pitämiseksi hallinnassa. Vaikka toimintaympäristö ei ollut helpoin, yhteistyö ja käytännönläheinen tekeminen näkyivät tuloksissa.

Haasteet ja onnistumiset vuonna 2024

Kunnan talouden tasapainottaminen oli keskiössä läpi vuoden. Yksi merkittävä syy kunnan korkeaan kustannustasoon oli yleinen korkotason nousu, joka kasvatti rahoituskuluja ja vaikutti suoraan talousarvion toteutumiseen. Myös muiden hintojen nousu asetti lisäpaineita käyttötalouteen.

Tämän lisäksi henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet – erityisesti varhaiskasvatuksessa ja teknisissä tehtävissä – vaikuttivat palvelutuotantoon. Näihin vastattiin mm. rekrytointikäytäntöjä kehittämällä ja tehtävien uudelleenjärjestelyillä.

Kunnan omistamien yhtiöiden osalta vuosi 2024 oli kaksijakoinen. Kaustisen Kehitys Oy:llä oli haasteita elinkeinohankkeiden etenemisessä ja resurssien riittävydessä. Kansantaiteenkeskus Oy puolestaan joutui toimimaan aiempaa niukemmalla rahoituksella samaan aikaan, kun yleiset kustannukset nousivat ja toiminnan kysyntä pysyi korkeana.

Näistä paineista huolimatta molemmat yhtiöt onnistuivat ylläpitämään toimintansa keskeiset palvelut, ja erityisesti yhteistyön ja avoimuuden kehittämisessä otettiin askeleita eteenpäin. Taloudellisesti yhtiöiden kokonaistilanne pysyi vakaana.

Kaustisen seutukunnan tekemä kehittämistyö on ollut tärkeä apu Kaustiselle ja koko alueelle. Yhteistyön kautta kunta on saanut tukea niin elinkeinoelämän kuin maaseudun kehittämisessä. Seutukunnan rooli mahdollistajana ja koordinoijana on ollut merkittävä alueellisen vaikuttavuuden kannalta.

Kunnan elinvoimatyö sai myös näkyviä tuloksia. Kulttuuritapahtumat, kuten Kaustinen Folk Music Festival, toivat positiivista nostetta koko kunnalle ja edistivät alueen tunnettuutta. Myös panostukset kouluympäristöihin ja kulttuuripalveluihin ovat investointeja tulevaisuuteen, jotka tukevat kunnan veto- ja pitovoimaa.

Liikuntakulttuurin edistäminen Kaustisella on myös ollut merkittävä osa hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Vuonna 2024 liikuntapaikkojen kehittäminen ja yhdistysten aktiivinen toiminta tarjosivat kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia liikkumiseen ja yhdessäoloon.

Vuoden 2025 näkymät

Alkaneeseen vuoteen lähdetään edelleen tiukan talouden realiteetein. Kunnan tulee jatkaa tarkkaa taloudenpitoa, mutta samalla huolehtia siitä, että arjen peruspalvelut toimivat ja asukkaiden arki sujuu. Tärkeäksi nousee myös elinvoiman vahvistaminen – niin yritys yhteistyön, asuin ympäristöjen kehittämisen kuin nuorten osallistumisen kautta.

Kaustisella kulttuuri on keskeinen osa kunnan identiteettiä ja vetovoimaa. Vuonna 2025 kulttuuripalveluiden tukeminen ja niiden vaikuttavuuden vahvistaminen ovat kunnalle sekä mahdollisuus että velvollisuus. Kansantaiteenkeskuksen toiminnan jatkuvuus, tapahtumien näkyvyys ja kulttuuriperinnön arvostus ansaitsevat paikkansa päätöksenteossa.

Uusi kuntastrategia antaa suuntaviivat toiminnalle. Digipalveluiden kehittäminen, kuntalaisten osallistamismahdollisuudet ja avoimuus päätöksenteossa ovat asioita, joita kannattaa edelleen vahvistaa. Myös kunnan omistamien yhtiöiden toiminnan seuranta ja läpinäkyvyys säilyvät tärkeänä osana tarkastuslautakunnan roolia.

Yhteenveto

Tämä arviointikertomus on samalla nykyisen tarkastuslautakunnan viimeinen. Valtuustokauden päättyessä haluan kiittää lämpimästi lautakunnan jäseniä, viranhaltijoita, henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä kuluneiden vuosien aikana. Työ on ollut merkityksellistä ja opettavaista – ja toivottavasti hyödyksi koko kunnan kehitykselle.

Toivotan uudelle valtuustolle ja seuraavalle tarkastuslautakunnalle menestystä tehtävässään. Edessä on varmasti työntäyteinen mutta tärkeä kausi Kaustisen tulevaisuuden rakentamisessa.

Juha Kauppinen

2. LAUTAKUNNAN TOIMINTA

A. Lautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Juha A. Kauppinen, puheenjohtaja	Marianne Virkkala
Pilvi Palojärvi, varapuheenjohtaja	Jussi Mäkipelto
Seija Kaustinen, jäsen	Oili Salo
Raija Läspä, jäsen	Anna-Kaarina Kuorikoski
Toni Anttila, jäsen	Kai Myllymäki.

B. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tehtävät ja toiminnan tarkoitus:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskevista hallintosäännön määräyksistä sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarviosta.

Tavoitteet:

Tarkastuslautakunnan on kuntalain §:n 121 mukaisesti arvioitava, ovatko valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi kohdistuu kunnan omalle toiminnalle asetettujen tavoitteiden ohella kunnan tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Arviointia tehdään tarkastuslautakunnan kokouksissa saatujen tietojen perusteella. Lisäksi arvioinnissa käytetään kunnan tilinpäätöstietoja sekä muita olennaisia talouden ja toiminnan raportteja.

Tarkastuslautakunnalla on myös salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain arviointikertomuksessa. Kertomus on tarkastuslautakunnan käsitys siitä, miten kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa.

Tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Myös muu kuin tilinpäätöksen yhteydessä annettava raportointi

valtuustolle on mahdollista, kun tarkastuslautakunta katsoo esimerkiksi asian kiireellisyyden tätä vaativan.

Vuoden 2024 keskeiset arviointikohteet olivat:

- Talous
- Henkilöstö
- Tekninen toimi
- Sivistystoimi
- Yhdyskuntapalvelut
- Ympäristön suojelu

Arviointikohteita ja arvioinnin painopisteitä kohdistettiin tilanteiden vaatimalla tavalla.

C. Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuosien 2024 – 2025 aikana vuoteen 2024 kohdistuvan arvioinnin suorittamista varten yhdeksän kertaa. Kokouksissaan lautakunta on kuullut kunnanjohtajaa, kunnan johtavia viranhaltijoita ja muuta henkilöstöä sekä keskustellut heidän kanssaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon ajankohtaisista asioista ja tulevaisuuden näkymistä. Lautakunta on tutustunut muiden lautakuntien, kunnanhallituksen ja -valtuuston pöytäkirjoihin sekä muiden sidosryhmien pöytäkirjoihin. Lautakunta on keskustellut myös konserniyhtiöiden toimitusjohtajien kanssa yhtiöiden tilanteesta ja tulevaisuudesta.

D. Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeesta

Toimintakertomus on ensisijaisesti vastaus valtuuston talousarviossa hyväksymiin tavoitteisiin ja laajempi yksityiskohtainen vuosikertomus voidaan laatia erikseen, jota suositellaan toimintakertomuksen luottavuuden kehittämiseksi.

3. STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Strategisten tavoitteiden onnistumisen arviointi ei ole nykyisessä vaiheessa järkevää, koska kuluva strategiakausi on loppuillaan ja uuden strategian valmistelu on meneillään. Strategian onnistumista tarkastuslautakunta ei ole painottanut arvioinnissaan kuluvan strategiakauden strategiatavoitteiden vanhenemisen suhteessa muuttuneeseen kunnan tilanteeseen.

Strategian uudistaminen on käynnissä ja uusi strategia on valmistunut keväällä 2025 ja uusi strategiakausi alkaa vuoden 2026 alusta, mutta uudelle ajattelulle on tilausta jo ennen sitä.

Hyvinvointikertomuksessa ilmoitetut strategiset tavoitteet

Valtuuston hyväksymät strategiset mittarit:

TAVOITE	TOTEUTUMINEN
40 uutta vuokra-asuntoa vuosina 2019 – 2020	Kunnanhallituksen vastine 3.10.2022: Tavoitetta ei ole saavutettu. Tarkastuslautakunta 2024 arviointikertomuksessa: Onko 2019-2020 tavoitetta saatu kiinni?
Asukasluku kasvaa keskimäärin 1,5 % vuodessa	Kunnanhallituksen vastine 3.10.2022: Tavoitetta ei ole saavutettu. Tarkastuslautakunta 2024 arviointikertomuksessa: Mikä on vuoden 2023 tilanne?
Kuntalaisten hyvinvointi paranee	Tarkastuslautakunta 2024 arviointikertomuksessa: Mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?
Toisen asteen opiskelijoiden määrä kasvaa	Tarkastuslautakunta 2024 arviointikertomuksessa: Mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?
Yritysten ja työllisten määrä kasvaa.	Tarkastuslautakunta 2024 arviointikertomuksessa: Mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?

Kunnanhallitus ei ole antanut vastinetta strategisten tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Tavoitteet on jo aiemmin todettu pääosin ylivoimaisiksi, joten asiaan ei liene tullut parannuksia.

Uusi strategia on valmistunut ja siinä uudet tavoitteet, joten vanhojen kommentointi ei tässä vaiheessa ole välttämätöntä.

Taloudelliset tavoitteet

Kaustisen kuntastrategian tavoitteena on kestävä kuntatalous ja tuloksellinen palvelutuotanto.

Kaustisen kunnan tilikauden 2024 tulokseksi muodostui -159 322 euroa. Kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion ylijäämä oli 193 626 euroa, eli tulos 352 948 € huonompi, kuin talousarviossa. Tulos ei ole hyvä, mutta muuttuneessa talousympäristössä voidaan tulosta luonnehtia niin, että mustelmista huolimatta selvittiin.

Taseessa kertynyt ylijäämä oli 2.743 tuhatta euroa (v. 2023 tilinpäätöksessä 2.902 tuhatta euroa).

Kuntien vuosikate % poistoista mannersuomessa keskimäärin on 170 % (vuonna 2023). Kaustisella se on viime vuonna 91 % (115 % vuonna 2023). Riittävänä pidetään, jos vuosikate % on suurempi kuin 100.

Kuntien lainakanta mannersuomessa alle 5000 tuhannen asukkaan kunnissa oli keskimäärin n. 2.900 euroa/asukas (vuonna 2023). Kaustisella lainakanta 31.12.2024 oli 7.309 euroa/asukas, joka on pienentynyt vuodessa 780 euroa/asukas. Tähän on syytä kiinnittää edelleen huomiota.

Kunnan strategian tavoite tasapainoisesta kuntataloudesta ei aivan ole toteutunut.

Investoinnit

Investointimenoksi oli ennakoitu talousarviossa 0,990 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksessä se oli 1,473 miljoonaa euroa. Investointeja on siis toteutettu 483 tuhatta euroa suunniteltua enemmän ja ei voi olla vaikuttamatta rahoitustilanteeseen negatiivisesti.

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sivistyslautakunnan vastuualue

Vuoden 2024 huomiot	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
Opettajia on irtisanoutunut paljon. Mitkä ovat syyt ja miten asiaan on reagoitu?		Odottaa vastausta.
Sivistyspuolella on paljon hankkeita, jotka vaativat valmistelua, toteutuksen ja raportointia, eli työtä on paljon. Miten on varauduttu jaksamiseen?		Odottaa vastausta.
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (Avi) on huomauttanut Kaustisen kuntaa epäpätevistä varhaiskasvattajista. Miten asiaan on pureuduttu?		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 31.01.2024, §13. Virkasuhteen purkaminen koeajalla. Sähköisessä pöytäkirjassa ei avaudu asia. Jos asia on salainen, tulisi siitä ja minkä nojalla se on salainen, mainita otsikossa.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 21.02.2024, §17. JOPO-joustava perusopetus, toiminnan vakiinnuttaminen. Kaustisella joustavan perusopetuksen opetusta on toteutettu kolmivuotisella määräaikaisella kokeilulla. Kokeilu päättyi keväällä 2024. Valmistelun esittelyssä kerrotaan lähinnä toiminnan tavoitteita, mutta kokeilun tuloksia ei ole avattu.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 20.03.2024, §51. Virkavapaa-anomus / Tiia Leponiemi. Verkossa olevassa pöytäkirjassa on henkilön nimi esillä otsikoissa, mutta peitetty valmistelutekstissä. Kumpi on		Odottaa vastausta.

oikein ja miksi ei ole samalla tavalla joka paikassa?		
Pöytäkirja 22.05.2024, §71. SDP:n ja Vihreiden valtuustoaloite erityisryhmien liikuntakortin käyttöönottamiseksi Liikuntakortin käyttöönottamisen perusteluissa ei ole kerrottu, kuinka liikuntakorttia on käytetty siellä, missä se on käytössä. Onko olemassa kokemuksia?		Odottaa vastausta
Pöytäkirja 22.05.2024, §72. Kirjelmä, lukion ja perusopetuksen toistaiseksi voimassa oleva englannin lehtorin virka / Savela. Verkossa olevassa pöytäkirjassa on henkilön nimi esillä otsikoissa, mutta peitetty valmistelutekstissä. Kumpi on oikein ja miksi ei ole samalla tavalla joka paikassa?		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 12.06.2024, §83. Elokvatoiminnan kehittäminen. Valmistelutekstissä on maininta: Suomen kuntaliiton ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston antamat lausunnot liitteenä. Liitettä ei kuitenkaan sähköisessä pöytäkirjassa ole, joten jää epäselväksi, olisiko elokuvatoiminta pitänyt kilpailuttaa.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 14.08.2024, §94. Ajankohtaiskatsaus Kaustisen 4H-yhdistys r.y. Pääasioita olisi voinut kirjoittaa pöytäkirjaankin.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 14.08.2024, §101. Tiina Haukilahden valtuustoaloite koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja sääntöjen tarkennuksiin Toimintapa on suunniteltu. Kuinka toimii käytännössä?		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 14.08.2024, §103. Sponsorihakemus Sibanye-Stillwaterin Keliber-litiumhankkeelle. Onko sponsorointihakemukseen tullut vastausta ja		Odottaa vastausta.

minkälainen?		
Pöytäkirja 18.09.2024, §108. Ajankohtaiskatsaus Lastenkulttuurikeskus Lykky. Ajankohtaiskatsauksesta olisi pääasioita voinut kirjoittaa pöytäkirjaankin.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 18.12.2024, §130. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2025-2028. Liitteenä on otsikon mukaan ”Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024”, mutta kun linkin aukaisee, niin aukeaa ”Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024-2027”. Asia on harhaanjohtava.		Odottaa vastausta.
Aiempien vuosien huomiot	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
On viitteitä kunnassa sekä laajemminkin Suomessa, että oppilaiden käytös on muuttunut huonompaan suuntaan. Tämä vaikuttaa niin oppilaiden oppimisympäristön laatuun ja turvallisuuteen kuin opettajienkin työhyvinvointiin ja sitä kautta opetuksen laatuun. Kuinka sivistystoimi aikoo vastata tähän haasteeseen?	Sivistyslautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Sivistyslautakunta on tietoinen valtakunnallisesta tilanteesta liittyen lasten ja nuorten käyttäytymisen lisääntyviin haasteisiin. Sivistystoimi on reagoinut asiaan panostamalla henkilöstön koulutukseen (TCM) ja työnohjaukseen (Avosylin), aloittamalla yhteistyön ITLAN (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö, yhteisövaikuttavuusnäkökulma) kanssa, lisäämällä erityisopetuksen resurssia lukuvuodesta 2023-2024 alkaen, huomioimalla luokka- ja yksilökohtaiset ohjaustarpeet, resursoimalla koulunuorisotyöntekijän palkkaamiseen kuluvalle lukuvuodelle, sitoutumalla Ankkuri-hankkeen alueelliseen yhteistyöhön (OKM:n erityisavustus toimenpiteisiin nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi) ja jätetty hankehakemus AVille VAINU -vaikuttavaa nuorisotyötä -hankkeesta. Näiden toimien lisäksi	Asia loppuun käsitelty.

	käyttöön otetaan uusi malli poissaoloihin puuttumiseksi ja oppilashuollon palvelukokonaisuutta kehitetään. Sivistyspalvelut, sivistysjohtaja 6.9.2024: - Sivistyksessä on opettajilla ja ohjaajilla vuosittaiset vesopäivät 3 kpl. Koulutussuunnitelman mukaisia TCM-koulutuksia on jatkettu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön osalta. Kunnanhallituksen päätös aloittaa työ- ja virkasuhteet jo 6.8. (veso 7.8.) antoi mahdollisuuden toteuttaa perusopetuksen henkilöstölle nepsykoulutuspäivä, jossa hyödynnettiin omaa sekä lähialueen osaamista. Henkilöstölle on hankittu EA1-koulutusta, jolla varmistetaan osaaminen jokaisessa yksikössä. - Lisäksi hyödynnämme mahdollisuuksien mukaan erilaisia täydennyskoulutuksia, jotka pääosin maksuttomia (AVI, OPH ym.)	
Kuntalaisilta on tullut viestiä, että varhaiskasvatuksen ryhmäjakoja ja lasten sijainteja on muutettu usein. Tämä on aiheuttanut lapsille kaveripiirin ja turvallisen aikuisen (varhaiskasvatuksen henkilökunta) vaihtumista liian usein, samalle lapselle jopa useita kertoja. Tämä on aiheuttanut lapselle oireiluja kotona ja henkilökunnan turhautumista tilanteeseen. Kuinka asia korjataan?	Sivistyslautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Kysymyksen asettelu on laaja ja jokseenkin yleistävä ja asiaa on vaikea ratkaista ilman tarvittavia ja yksityiskohtaisempia lisätietoja, kuten kuinka monesta kuntalaisesta eli lapsesta on kysymys ja minkälainen hoitopolku on kyseessä? Lisäksi olisi selvitettävä, mitä asian hyväksi on tehty, mitkä asiat ovat ratkaisuun vaikuttaneet (esim. tilaresurssit), mikä tilanne on tällä hetkellä? Kaustisen varhaiskasvatusta suunnitellaan ja arvioidaan jatkuvan kehittämisen periaatteella ja jokaista huolenaihetta kuunnellaan sekä etsitään lapsen edun mukaista ratkaisua, yhdessä henkilökunnan kanssa. Varhaiskasvatusta ohjaavat monet lait ja asiakirjat, joista tärkeimmät ovat varhaiskasvatustilaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma mukaan lukien.	Odottaa vastausta.

	Varhaiskasvatuksen järjestäjän eli kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuslaissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Myös toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys. Onnistuaksemme varhaiskasvatuksen järjestämisessä, tarvitsemme siis aivan ensimmäiseksi riittävästi hoitopaikkoja ja terveellisiä ja turvallisia toimitiloja. Uuden päiväkodin valmistumisesta alkaen (2015) on Kaustisella kuitenkin tuskailtu hoitopaikkojen riittävyyden kanssa. Joka vuosi lokamarraskuussa olemme miettineet, kuinka järjestämme hoidon tarpeet jonossa oleville lapsille, kun kaikki hoitopaikat on täytetty vuoden loppuun mennessä ja jonossa on vielä 10-20 lasta (tilanteet vaihtelee). Innovatiivisia ratkaisuja on järjestetty väistötiloihin mm. Markkulan ja Haitekin kiinteistöihin sekä Pajalan päiväkodin yleisiin tiloihin. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaidolla varmistetaan, että jokaisella lapsella on hyvä päivä joka päivä. Silloinkin, ja erityisesti silloin, kun henkilökunta vaihtuu, tulee sijaisia tai uusia lapsia ryhmään. Joka tapauksessa varhaiskasvatuksen järjestämisen lähtökohtana on aina lapsen turvallisuus ja hyvinvointi, kaverisuhteet ja tuen tarpeiden huomioiminen. Ainoastaan eri toimijoiden avoimella ja vastavuoroisella keskustelulla voidaan taata varhaiskasvatuslain mukainen lapsen etu. Viime toimintakauden aikana olemme perehtyneet erityisesti inklusion periaatteisiin varhaiskasvatuksessa, jonka pohjalta pyrimme tunnistamaan ja poistamaan mahdolliset esteet lasten tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kohtaamisen tieltä.	
--	--	--

	Varhaiskasvatuksen rikkaus on erilaisissa lapsissa ja perheissä, joilla kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus omannäköiseen oppimiseen ja kasvuun. Koko varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoa kehitetään edelleen niin, että henkilökunta voisi turhautumisen sijaan suunnata omaa toimintaa ja kehittää oppimisympäristöä jokaisen lapsen parhaaksi. Lapsen huoltajat päättävät siitä, milloin he hakevat lapselle varhaiskasvatuspaikkaa. Samalla he ilmoittavat mm. hoidontarpeen, mahdolliset erityisruokavaliot, tuen tarpeet ja toiveet hoitopaikasta tai toimintamuodosta. Koska huoltajat/vanhemmat ovat oman lapsensa parhaat asiantuntijat, kuuntelemme heidän toiveitaan hyvin tarkasti. Sitten toisaalta on otettava huomioon reunaehdot hoitopaikkatilanteesta ja mietittävä paras mahdollinen sijoitus lapselle niillä resursseilla mitä on. Otetaan käytännön esimerkki: Tällä hetkellä (9.8.) hoitopaikkajonossa on 5 lasta, joista kahdelle toivotaan hoitopaikkaa perhepäivähoitoon ja kolmelle päiväkotiin. Näistä viidestä lapsesta kolme on alle 3vuotiaista ja 2 yli 3-vuotiaista. Vapaita paikkoja tällä hetkellä on perhepäivähoidossa 0 (myös esiopetusyksiköt ovat täynnä) ja Pajalan päiväkodissa 10 (yli 3-vuotiaiden ryhmät) +1 (alle 3vuotiaiden ryhmät). Koska perhepäivähoidossa ei ole vapaita paikkoja, joudumme jo alkuvaiheessa toteamaan, että emme pysty toteuttamaan kahden perheen toiveita perhepäivähoitosijoituksesta. Sijoitamme siis kaikki viisi lasta Pajalan päiväkodille. Pajalan päiväkodin vapaat hoitopaikat sijaitsevat siten, että 1 vapaa paikka löytyy alle 3-vuotiaiden lasten ryhmästä ja 10 vapaata paikkaa yli 3-vuotiaiden lapsiryhmästä. Näin ollen käytämme varmasti sen yhden alle 3-vuotiaiden ryhmässä olevan vapaan paikan yhdelle näistä uusista alle 3-vuotiaista ja 2 paikkaa löytyy yli 3-vuotiaiden ryhmästä jo 3 vuotta täyttäneille. Tässä vaiheessa meillä jää 8	
--	---	--

	vapaata paikkaa käytettäväksi. Nyt on sitten tehtävä huolellista valintaa sen suhteen, että sijoitetaanko kaksi jäljellä olevaa alle 2-vuotiasta lasta yli 3-vuotiaiden ryhmään vai siirretäänkö jo olemassa olevista alle 3-vuotiaiden ryhmistä seuraavat tämän vuoden puolella 3 vuotta täyttävät isojen ryhmään ja sijoitetaanko nämä uudet pienet heidän paikalleen. Jos teemme jälkimmäisen vaihtoehdon mukaan, vapaita paikkoja jäisi käytettäväksi vielä tulevalle talvelle 6 paikkaa, mikäli siirrettävät lapset ovat jo 3 vuotta täyttäneet. Jos puolestaan sijoitamme kaksi alle 3-vuotiasta isojen ryhmään, vapaita hoitopaikkoja jää jäljelle enää 4, koska alle 3-vuotiaiden kerroin on 2. Lisäksi perhepäivähoidossa olevien lasten varahoidon järjestely vaatii oman huomionsa. Kun vapaita hoitopaikkoja jää näin alkusyksystä enää 4 paikkaa koko varhaiskasvatukselle, tilanne tulee loppuvuotta kohden kiristymään entisestään. Puhumattakaan ensi keväästä. Lisäksi on otettava huomioon, että vähintään puolet perhepäivähoidon lapsista on alle 3-vuotiaita. Edellä kuvailtu on vain puhdas matemaattinen esimerkki siitä, kuinka hoitopaikat riittävät tai eivät riitä. Lasten sijoitus varhaiskasvatukseen on kuitenkin aivan muuta ja paljon enemmän. Tämä kuitenkin ehkä jo osoittaa sen, että jos hoitopaikkoja olisi riittävästi tarjolla, voisimme tarjota perheille aitoa valinnan mahdollisuutta. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Onko asiassa tapahtunut kehitystä?	
Pöytäkirja 26.04.2022 §24 - §28 Kokouksessa on hyväksytty irtisanoutumiset 2 luokanopettajan, erityisopettajan, 2 varhaiskasvatusopettajan ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajan viroista. Määrä on varsin suuri ja saattaa olla oire jostain	Sivistyslautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Irtisanoutumisista neljä on sellaisia, jossa henkilöt ovat olleet jo vuoden virka- tai työvapaalla ennen irtisanoutumista. Vapaan aikana he ovat työskennelleet muun työnantajan palveluksessa. Yhden varhaiskasvatuksen opettajan ja	Asia loppuun käsitelty.

sivistyspuolella olevasta ongelmasta. Kuinka asiaan paneudutaan?	lastenhoitajien osalta irtisanoutumisen perustelusta ei ole tietoa. Sivistystoimessa on panostettu työhyvinvointiin, turvallisiin työtiloihin ja -välineisiin, koulutukseen, työilmapiiriin kohentamiseen, johtamisen rakenteisiin ja toimintatapoihin, työnohjausta on lisätty ja muita tukitoimet on toteutettu yksiköiden sisällä. Lisäksi tiedotuksen oikea-aikaisuuteen ja laajuuteen on kiinnitetty huomiota.	
Pöytäkirja 08.06.2022 §45 Aluehallintoviraston selvityspyyntöön vastaaminen. Päätös: Lautakunta kävi läpi annettavan selvityksen ja lähettää sen selvityksenään aluehallintovirastolle. Vastausta ei ollut kokouksen liitteenä. Onko salainen?	Sivistyslautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Aluehallintovirastolle lähetetty selvitys on salainen ja se on arkistoitu sivistystoimen lähetettyihin kirjeisiin.	Asia loppuun käsitelty.
Sivistystoimi on tehnyt vuonna 2020 kyselyn palveluistaan asteikolla 1–5. Kyselyn tulokset sijoittuvat reilusta kahdesta kolmeen. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kysely on tehty. Tuloksien perusteella hallintokunnan pitäisi kuitenkin miettiä, miten parantaa toimintaa ja tehdä uusi seurantakysely samoista aiheista 1,5–2 vuoden kuluttua.	Tarkastuslautakunta 2023: Onko uusintakyselyä tehty tai aiotaanko se tehdä?	Odottaa vastausta.

Teknisen lautakunnan vastuualue

Vuoden 2024 huomiot	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
Pöytäkirja 23.02.2024, osallistujat. Osallistujista jäsenistä 4 henkilöä 6:sta oli varajäseniä. Onko tähän joku erityinen syy?		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 21.05.2024, §34. Ulkoilualueiden hoitajan valinta. Valittujen henkilöiden nimet on peitetty. Miksi? Pöytäkirjassa 16.04.2024 §24 valittiin työpäällikkö, jossa nimiä ei ole peitetty.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 01.08.2024, §40 ja Pöytäkirja 03.09.2024, §48. Työsuhdeasiat. Jos asiat ovat salaisia, niin se ja peruste olisi syytä kirjata pöytäkirjaan.		Odottaa vastausta.
Pöytäkirja 26.11.2024, §66 Maitotuotteiden hankinta, §67 Liha ja lihatuotteiden hankinta. Miksi valittuja toimittajia ei ole ilmoitettu pöytäkirjassa?		Odottaa vastausta.
Aiempien vuosien huomiot	Tilanne	
Ruokahuollon budjetti näyttää menevän 78.000 € miinukselle ensi vuonna. Palvelutalon keittiö on siirtynyt hyvinvointialueelle ja vanhuksille toimitetaan ateriapalvelua, jonka takia miinus on syntynyt. On selvittävää, että onko ateriapalvelu kilpailullisilla markkinoilla kilpailuhäiriö, johon viranomainen voi puuttua. Tarkastuslautakunta 2023:	Teknisen lautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Tarkastuslautakunnan laatima huomio on aiheellinen. Kotiateriatoiminta nykyisellään ei ole kannattavaa toimintaa. 7 päivänä viikossa vietävä lämpimän kotiaterian omakustannushinta on suurempi kuin tällä hetkellä perittävä kuluttajahinta. Kunnan valmistama kotiateria kuljetuksineen on toimintaa, jota on myös tarjolla yksityisiltä toimijoilta. Tällä perusteella kunta kilpailee markkinoilla. Koska	Odottaa vastausta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminta tulee saattaa lakien mukaiseksi: KILPAILULAKI 30 a § (9.8.2013/595) Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee ensisijaisesti neuvotteluteitse pyrkiä poistamaan kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittamassa taloudellisessa toiminnassa sovellettu menettely tai toiminnan rakenne, joka tavaroiden tai palveluiden tarjonnassa: 1) vääristää tai on omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla; 2) estää tai on omiaan estämään terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä; tai 3) on ristiriidassa kuntalain (410/2015) 128 §:ssä tai hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 133 §:ssä säädetyn markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimuksen kanssa. KUNTALAKI Kunnan toiminta markkinoilla 126 § Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla Kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä	kotiateriakysymys on laajempi, toiminta vaikuttaa ikäihmisten hyvinvointiin ja kotona asumiseen, tekninen lautakunta esittää, että kunnanhallitus päättää toiminnan jatkamisesta, muuttamisesta tai päättämisestä. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Mikä on asian tilanne? OLIKO SIIRTYNUT HYVINVOINTIALUEELLE 2024?	
--	--	--

osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). 128 § Hinnoittelu kunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla Kunnan toimiessa 127 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla sen on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti.		
Kunnan kiinteistöjen poistoajat ovat tekniseen ikään verrattuna liian pitkiä, jolloin tasearvot ovat muodostuneet ylisuuriksi verrattuna reaaliarvoon. Tasearvoja olisi pitänyt pienentää v. 2016, jolloin uusi kirjanpito-ohje on tullut voimaan tältä osin. Lisäksi kiinteistöjen korjauksia joudutaan tekemään investointeina, koska käyttötaloudessa ei ole riittävästi rahaa. Tämä vääristää lisäksi kiinteistöjen arvoja yläkanttiin.	Teknisen lautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Tarkastuslautakunnan laatima huomio on aiheellinen. Kunnan kiinteistöjen tasearvot ovat reaaliarvoja huomattavasti korkeammat. Käyttötalouden osalta kiinteistöissä on varauduttu vuosittain pääsääntöisesti vain alle 2000 € korjauksiin. Käytännössä korjauksia on kuitenkin tehty huomattavasti enemmän, jolloin varattu määräraha on ylittynyt. Käyttötalouden määrärahojen riittämättömyys on aiheuttanut sen, että korjaustoimenpiteet on pyritty toteuttamaan investointimäärärahoista. Käytännössä samassa kiinteistöissä olevia eri korjaustoimenpiteitä on niputettu yhteen yhdelle vuodelle, jotta kustannukset ovat ylittäneet investointirajan ja kustannukset on voitu kohdistaa investointimenoihin. Vuonna 2023 investointiraja on nostettu 15 000 €, jolloin entistä isompi osa korjauskustannuksista kohdistuu käyttötalouden puolelle, vaikka korjauksille ei ole varattu riittävästi määrärahoja. Pitkillä poistoajoilla ja korjauksien toteuttamisella mahdollisimman pitkälle investointivaroista on aiheutettu se, että kiinteistöjen tasearvot ovat huomattavasti suuremmat reaaliarvoon nähden. Investointirajojen ja aikojen osalta toimivalta kohdistuu kunnanhallitukselle ja valtuustolle, joten tekninen lautakunta esittää, että kunnanhallitus käsittelee	Odottaa vastausta.

	investointien poistoaikojen sekä investointirajojen muutostarpeet. Käyttötalouden osalta pyritään jatkossa lisäämään kohdekohtaisesti enemmän määrärahoja kiinteistöjen korjauksiin, mikäli talousarvioraami tämän sallii. Tarkastuslautakunta 2023: Tarkastuslautakunta ei ole löytänyt, että kunnanhallitus olisi käsitellyt investointien poistoaikojen ja investointirajojen muutostarpeita. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Onko asiaan reagoitu tai aiotaanko asiaan reagoida?	
Rakennusmestarin tarve on ilmeinen.	Teknisen lautakunnan vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Tarkastuslautakunnan laatima huomio on aiheellinen. Teknisen toimen hallinto on vakituisen henkilöstön osalta vastaavia kuntia pienempi. Teknisen hallinnosta puuttuu tällä hetkellä vakituisen rakennusmestarin, työpäällikön tai kiinteistöpäällikön nimikkeellä oleva henkilöresurssi. Resurssia ei ole täytetty sen jälkeen, kun edellinen rakennusmestari irtisanoutui vuonna 2018. Tämän jälkeen resurssia on hoidettu erinäisillä määräaikaaisilla työsuhteilla. Tekninen lautakunta esittää vuoden 2024 talousarviossa vakituisen työpäällikön resurssin lisäämistä teknisen lautakunnan talousarvioon. Työpäällikön tehtävä on osallistuva tehtävä, jolloin työpäällikkö osallistuu tarpeen mukaan myös suoritettavaan työhön. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Kunnanhallituksen kokouksissa vuodelta 2024 ei käsitelty työpäällikön tehtävän lisäämistä resursseihin. Mikä on asian tilanne?	Odottaa vastausta.

Ympäristölautakunnan vastuualue

Vuoden 2024 huomiot	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
Pöytäkirja 21.05.2024, kunnan kotisivut Kokouksen sivulla otsikossa mainitaan, ettei pöytäkirjaa ole tarkastettu. Onko näin?		Odottaa vastausta.
Yleisesti Varajäseniä on ollut paikalla vain 4 kokouksessa, vaikka varsinaisia jäseniä oli poissa useammin. Miksi ja voiko asialle tehdä jotain?		Odottaa vastausta.
Yleisesti Kuormittaako ympäristöpalveluiden valvonnan myynti lähikunnille liikaa ennestäänkin työntäyteistä ympäristövalvontaa?		Odottaa vastausta.
Ympäristöpalveluiden myynti Ympäristöpalveluiden valvonnan myyntiä Lestijärvelle on käsitelty neljässä kokouksessa vuoden 2024 aikana. Palvelumyynti kostuu päätystä. Olisiko järkevämpää tehdä pitkäaikaisempia sopimuksia? Kokouksessa 28.8.2024 hyväksyttiin sopimus Lestijärven kanssa takautuvasti alkaen 1.8.2024. Miksi? Asiat pitäisi käsitellä kokouksessa ennen sopimuskauden alkua. Kunnan kotisivuilla ei ole tehtyjä sopimuksia ympäristön valvonnasta toisiin kuntiin kokouksien liitteenä, vaikka niin kokouksen esittelyteksteissä mainitaan.		Odottaa vastausta.
Aiempien vuosien huomiot	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta

Ympäristölautakunnan kokous 23.03.2023 Pöytäkirjaa 23.03.2023 kunnan kotisivujen mukaan ei ole tarkastettu.	Kunnnanhallituksen pöytäkirjan 16.09.2024 liite/Ympäristölautakunta 10.9.2024 Ympäristölautakunnan kokouksen pöytäkirja 23.3.2023 on tarkastettu, mutta jäänyt vahingossa julkaisematta.	Asia loppuun käsitelty.
Ympäristölautakunnan kokous 16.05.2023 §17 Ympäristökatselmus 2023 Pöytäkirjassa ei ole avattu mihin asioihin on kiinnitetty huomiota ja onko huomautettavaa.	Kunnnanhallituksen pöytäkirjan 16.09.2024 liite/Ympäristölautakunta 10.9.2024 Ympäristökatselmuksessa on huomioitu rakennusjärjestyksessä edellytetyt tarkastukset, kunnan yleisilme ja siisteys. Katselmuksessa ei todettu puutteita, joihin olisi tarvetta puuttua.	Asia loppuun käsitelty.
Ympäristölautakunnan taksat kunnan internet-sivulla otsikolla: KAUSTISEN KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN TAKSA Hinnat oli käsitelty 27.04.2020 ja voimaan ne on tulleet 11.05.2020 lukien. Milloin taksat aiotaan tarkistaa uudestaan ja onko dokumentti ajan tasalla?	Kunnnanhallituksen pöytäkirjan 16.09.2024 liite/Ympäristölautakunta 10.9.2024 Ympäristönsuojeluviranomaisen taksa on kotisivuilla voimassa oleva taksa. Taksaa on tarkoitus päivittää syksyn 2024 aikana. Tarkastuslautakunta: Taksat on lopullisesti hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 27.03.2025	Asia loppuun käsitelty.

Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue

Vuoden 2024 huomioid	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
Kunnanhallituksen pöytäkirja 15.01.2024, §17 Kunnan ilmoitusten julkaiseminen vuonna 2024 Esityskohdassa on päätetty ilmoitusten julkaisemisesta vuonna 2023, vaikka pykälä koskee vuotta 2024.	Tarkastuslautakunta: numeraalisissa teksteissä ilmaistaan tarkkoja aikoja, määriä, rahasummia jne., joten niiden kanssa tulee olla erityisen tarkkana.	Asia loppuun käsitelty
Kunnanhallituksen pöytäkirja 19.08.2024, §183 Asiantuntijapalveluiden ostaminen Internetin kotisivuilla ei asiakohdassa ollut mitään sisältöä. Jos asia on salainen, niin siitä olisi syytä olla maininta ja perusteet salaisuudelle.		Odottaa vastausta.
Kunnanhallituksen kokouksista yleisesti Kokousten järjestäytymisen kohdassa on silloin tällöin päätös pöytäkirjan tarkastajista eri kuin esityksessä. Olisi perusteltua päätökseen kirjata syy, miksi päätös on erilainen.		Odottaa vastausta.
Aiempien vuosien huomioid	Tilanne	Status / tarkastuslautakunta
Kunnanhallituksen pöytäkirja 25.03.2024 §82 Kunnanhallitus käsitteli ja allekirjoitti tilinpäätöksen ja päätti jättää sen tilintarkastajalle tarkastettavaksi. Tässä yhteydessä olisi syytä käsitellä myös henkilöstökertomus, joka oli ollut valmiina. Missä vaiheessa kunnanhallitus käsittelee henkilöstökertomuksen?	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Henkilöstöraportti 2023 käsitelty hallituksessa 17.6.2024 § 149 ja valtuustossa 25.6.2024 § 29. Kuntatyönantajat on antanut 2021 suosituksen kuntien henkilöstöraportin laadintaan, jotta kaikissa kunnissa tuotetaan tietoja valituista mittareista. Suosituksen mukainen raportti on sisällöltään niukempi kuin Kaustisen kunnassa aiemmin laadittu, tilinpäätöskirjan osana ollut raportti. Kunnan henkilöstöraporttia voidaan kuitenkin suosituksen estämättä kehittää kunnan omia tarpeita vastaaviksi.	Asia loppuun käsitelty.

Kunnanhallituksen pöytäkirja 06.02.2023 §21 Ympäristöpalvelujen sopimuksen hyväksyminen / Kaustisen kunta ja Lestijärven kunta: Lestijärven kunnan kanssa on neuvoteltu sopimus ympäristöpalveluista siten, että ympäristötarkastaja on yhden päivän kuukaudessa Lestijärvellä ja sen lisäksi hän on yhden päivän kuukaudesta Halsualla (n. 15% työajasta). Muut palveluun liittyvät asiat tehdään etänä Kaustiselta. Tarkastuslautakunta on ymmärtänyt, että ympäristötarkastustoimi on ylikuormittunut. Onko tässä tilanteessa järkevää työajan myynti muihin kuntiin?	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Ympäristölautakunta on reagoinut tarkastajaresurssien vähäisyyteen ja toinen ympäristötarkastaja on palkattu määräaikaan virkaan ajalle 1.8.2023–31.12.2024. Kahden ympäristötarkastajan voimin on pystytty tarjoamaan ostopalveluja entistä laajemmalle alueelle oman kunnan palvelutoiminnan kärsimättä.	Asia loppuun käsitelty.
Kunnanhallituksen pöytäkirja 27.03.2023 §62 Vuoden 2022 aikana jätetyt kuuluvat valtuustoaloitteet: SDP:n ja Vihreiden valtuustoaloite erityisryhmien liikunnasta ja liikuntakorttien myöntämisestä kv 13.10.2022 Aloite on siirretty sivistyslautakunnalle, mutta vaikka kunnanvaltuuston kokouksen 13.10.2022 jälkeen on ollut useita sivistyslautakunnan kokouksia, niin asiaa ei ole käsitelty. Hallintolain §23 mukaan hallintoasia on ratkaistava ilman aiheetonta viivytystä. Perussuomalaisten valtuustoaloite henkilökunnan koulutuksesta 16.11.2022 Aloite on siirretty toimivaltaiselle viranomaiselle ja on mainittu, että jokainen toimiala huolehtii henkilökuntansa koulutuksesta. Tästä olisi kuitenkin paikallaan saada toimialojen vastine ko. koulutuksien osalta.	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: - Sivistyslautakunta on 22.5.2024 § 71 päättänyt ottaa liikuntakortin käyttöön vuosille 2025-2026. Käsitteilytietojen mukaan aloite on tehty 14.3.2024. Onko aloitteita tehty siis kaksi? - Samasta asiasta aloitteita on kaksi, valtuustoaloite ko, päivältä sekä Perhonjokilaakson Diabetesyhdistyksen tekemä aloite, joka on päivätty 25.11.2022. Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Toimialojen vastuulla on järjestää henkilöstölleen ammatillista täydennyskoulutusta budjettiin varattavien määrärahojen turvin. Henkilöstö anoo koulutukseen	Asia loppuun käsitelty.

	osallistumista HR-järjestelmässä, jolloin muodostuu myös työnantajalle koulutuskorvauksen hakemiseen tarvittavaa seurantatietoa. Hallinto- ja kehittämispalvelut, hallintojohtaja 6.9.2024: - maksettavan 1-2 vuositista ammattipäivää hallintosihteerille ja talous- ja palkkahallintoon (pääkäyttäjille versiopäivityskoulutusta, kirjanpidon ammattihenkilöstön vuosipäivät, tiedonhallinnan vuosipäivät) - Yhteispalvelupisteeseen kumppaniviranomaisten maksuton koulutus - Hallintojohtajalle kuntatyönantajan maksuttomia webinaareja - It-koulutukset kunnassa oleviin määrärahoihin nähden kalliita, eikä koulutusta ole juuri järjestetty. Tiedusteltu yhteiskoulutuksen hankinnasta kiinnostuneita seutukunnasta. - Suositaan maksuttomia viranomaisinfoja ja Kuntaliiton ja Kuntatyönantajien maksuttomia koulutuksia. - Esihenkilöstölle hankittiin 2023 3 koulutusiltpäivän mittainen esihenkilövalmennus, joka toteutui keväällä 2024. Koulutuksen suunnittelun ohjausryhmänä koulutuksen toteuttajan kanssa toimi johtoryhmä. – - Seutukunnan digihanke tuottaa kuntien henkilöstölle koulutusta mm. it- ja viestintätäidoissa ja työyhteisön toiminnasta kuten esihenkilötyöstä.	
--	--	--

	Tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut, tekninen johtaja 5.9.2024: - Ulkopuolista koulutusta hankittu vuosittain. Alempana on listaus koulutuksista, joista osa tai kaikki edellytetään teknisen toimen varikon henkilöstöltä. - Lisäksi on järjestetty sisäisiä työturvallisuuskoulutuksia sekä perehdytyksiä. - Paloilmoittimen hoitaja -kurssi - Tieturva 1 - Tieturva 2 - Tulityökortti - Työturvallisuuskortti - Henkilönostinkoulutuskortti - Vesityökortti, laitos - Vesityökortti, verkosto - Sähköturvallisuuskortti - SähköhätyöEA -kurssi - Väestönsuojan hoitaja -kurssi - Putoamissuojainten tarkastaja -kurssi - Henkilösuojain -kurssi - Putoamisvaaralliset työt -kurssi - Kemikaaliturvallisuus -kurssi - Se, onko henkilö vakituinen tai määräaikainen ei ole vaikuttanut asiaa, kaikki on määrätty hankkimaan tarvittava koulutus ottaen huomioon työtehtävät. Sivistyspalvelut, sivistysjohtaja 6.9.2024: - Sivistyksessä on opettajilla ja ohjaajilla vuosittaiset vesopäivät 3 kpl.	
--	--	--

	Koulutussuunnitelman mukaisia TCM-koulutuksia on jatkettu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön osalta. Kunnanhallituksen päätös aloittaa työ- ja virkasuhteet jo 6.8. (veso 7.8.) antoi mahdollisuuden toteuttaa perusopetuksen henkilöstölle nepsykoulutuspäivä, jossa hyödynnettiin omaa sekä lähialueen osaamista. Henkilöstölle on hankittu EA1-koulutusta, jolla varmistetaan osaaminen jokaisessa yksikössä. - Lisäksi hyödynnämme mahdollisuuksien mukaan erilaisia täydennyskoulutuksia, jotka pääosin maksuttomia (AVI, OPH ym.)	
Kunnanhallituksen pöytäkirja 15.05.2023 §79 Talousarvioraportti ajalta 1.1. - 31.3.2023 Talousarvioraporttia olisi hyvä kehittää niin, että lukujen lisäksi olisi erilaisia kaavioita, jotka kertoisivat yhdellä silmäyksellä tilannetta. Pelkistä luvuista kokonaisuuden hahmottaminen on työlästä. Talousarvioraportin konserniyhtiöiden osuus Konserniyhtiöistä vain Kaustisen Kehitys Oy:llä oli talouslukuja raportissaan. Talousarvioraportissa tulisi esittää tuloslukuja. Kaustisen Lämpö Oy:llä oli myydyn energian vertailu edelliseen vuoteen, mutta se ei anna täyttä kuvaa yhtiön kannattavuudesta, sillä asiaan liittyy monia parametrejä polttoaineista huoltokustannuksiin, joten tulosluvut ovat	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Kunta on siirtynyt käyttämään Opiferus-kvartaaliraportointijärjestelmää, uusi järjestelmä mahdollistaa entistä paremmin talouskehitystä kuvaavien kaavioiden käytön. Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Kvartaaliraportoinnissa huomioidaan asia jatkossa paremmin.	Asia loppuun käsitelty.

ainoa kelvollinen raporttiparametri.		
Kunnanhallituksen pöytäkirja 12.06.2023 §129 Vuoden 2023 ulkokaustislaisen valinta Pöytäkirjassa päätöksen lopussa on maininta: Pöytäkirjaan merkittiin, että Vesa Paavola poistui kokouksesta klo 19.34 - 19.36. Jos Vesa Paavola on poistunut kokouksesta esteellisenä päätöksen teolle, niin siitä olisi syytä mainita, että hän on poistunut kokouksesta juuri ko. päätöstä tehtäessä. Pelkkä kellonaika ei kerro, että liittyykö poistuminen kokousasiaan. Muutoin ok. Pöytäkirjojen pidossa on oltava tarkkana, että läsnäolijat voidaan nähdä jälkikäteen jokaisen asian käsittelyvaiheessa.	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Jatkossa huomioidaan esteellisyydet tarkemmin.	Asia loppuun käsitelty.
Kunnanhallituksen pöytäkirja 21.8.2023 §147 Lautakuntien ja viranhaltijapäätösten tiedottaminen. Otto-oikeus hallintojohtajan päätöksiin ajalta 6.6.-30.7.2023 sekä sivistyslautakunnan päätöksiin 14.6.2023 oli kulunut umpeen. Samanlainen asia toistuu silloin tällöin. Eikö kokousaikatauluissa tulisi huomioida, ettei otto-oikeus ehtisi kulua umpeen? Kunnanhallituksen pöytäkirja 15.01.2024, §21 Lautakuntien ja viranhaltijapäätösten tiedottaminen Otto-oikeusaika oli ehtinyt kulua umpeen koskien päätöksiä ajalta 1.11-21.12.2023 eli lähes kahdelta kuukaudelta. Tarkastuslautakunta on huomauttanut jo edellisessä arviointikertomuksessa otto-oikeusajan umpeen kulumisesta.	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024: kesäaikana tehtyjen päätösten osalta otto-oikeuden laajamittainen käyttö on ongelmallista, mutta ehkä suurempi ongelma olisi siinä, jos kesäaikana ei pystyttäisi tekemään päätöksiä lainkaan. Päätöksentekokyky on kuitenkin turvattu viranhaltijoiden vuosilomajärjestelyin.	Odottaa vastausta.
Kunnanhallituksen pöytäkirja 18.9.2023 §172 Luottokortin hankinta johtoryhmän viranhaltijoille	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjetta tullaan	Odottaa vastausta.

Pykälässä päätetty myöntää luottokortit johtoryhmän viranhaltijoille (aiemmin pelkästään kunnanjohtajalla). Päätöksenä, että kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjetta päivitetään vastaavasti. Esitystä ei ole tehty kunnanvaltuustolle 12/23 (eikä myöskään 03/24) mennessä.	päivittämään syksyllä 2024. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Sisäisen valvonnan ja riskien ohjeen käsittelyä ei ollut käsitelty hallituksessa syksyn 2024 aikana eikä heti alkuvuonna 2025. Mikä on ohjeen käsittelyn tilanne?	
Kaavakäsittelyt ovat olleet ajallisesti pitkiä ja haittaavat yhteisöjen toimintaa. Esimerkiksi Opistonmäen kaavan muutoksen käsittelyt on käynnistetty KHALL kokouksessa 20.6.2022 ja hyväksytty KHALL kokouksessa 4.9.2023. Onko näin pitkät kaavakäsittelyt välttämättömiä vai onko niiden käsittelyä mahdollisuus tiivistää?	Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.09.2024, §214 liite: - kaavakäsittelyt ovat pitkiä jo lain perusteella prosessi vaatii oman aikansa, vähintään ½ vuotta, vaikka ei tulisi yhtään lausuntoa tai muistutusta - kaavojen käsittelyä voitaisiin jouduttaa sillä, että kunnalla olisi pitkän tähtäimen kaavalliset ja maankäytölliset tavoitteet.	Asia loppuun käsitelty.
Aiempien vuosien huomiot	Tilanne	
Pöytäkirja 28.03.2022, §65, vuoden 2021 aikana jätetyt kuntalais- ja valtuustoaloitteet: Aloitelistassa on muutamia aloitteita, joita toimivaltainen päätöksentekijä ei ole käsitellyt. Käsittelemättä jättämiselle ei ole esitetty perusteita.	Kunnanhallitus ei ole antanut vastinetta asiaan. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Asia on kuntalaisten kannalta tärkeä.	Odottaa vastausta.
Kaustisen kunnan maapoliittinen ohjelma jäi hallituksessa pöydälle 4.2.2019, asiaa ei ole tuotu uudelleen kunnanhallituksen käsittelyyn eikä sitä ole alemmissa toimielimissä otettu uudelleen käsiteltäväksi. Hyvän hallintotavan mukaisesti pöydälle jääneet asiat tulisi	Maankäyttötoimikunnassa on käytössä uusittu ”STRATEGINEN MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS Kehitysohjelma”, mutta sitä ei ole käsitelty hallituksessa eikä toimielimissä. Kunnanhallituksen vastine 3.10.2022:	Odottaa vastausta.

valmistella pikaisesti uuteen käsittelyyn.	Nykyisessä kuntastrategiassa mainitaan useita ohjelma- ja toimeenpanoasiakirjoja, joista kaikkia ei ole laadittu. Kuntastrategian päivittämisen yhteydessä on hyvä mahdollisuus tarkastella, mikä on ohjelma-asiakirjojen tarkoituksenmukainen määrä palvelutuotannon ja kunnassa tehtävän työn ohjaamiseksi. Kuntastrategian päivittämisestä ja konsulttipalvelun hankkimisesta keskusteltiin kunnanhallituksessa 19.9.2022. Kunnanhallituksen vastine 16.1.2023: Tekninen toimi tilasi ohjelman suunnittelutoimistolta. Kunnanhallitus jätti asian pöydälle päätöksessään 4.2.2019 § 20. Ohjelma sisälsi kannanottoja, jotka useat maanomistajat kokivat loukkaavan heidän oikeuksiaan. Tekninen toimi tilasi myöhemmin uuden kehitysohjelman, joka tyytyi toteamaan kaavoituksen silloisen tilanteen. Uuden kuntastrategian valmistelu käynnistyy tänä keväänä. Voimassa olevan strategian väestö- ja asuntotavoitteet eivät ole toteutuneet. Koska nämä ovat kuitenkin hyvin oleellisia asioita myös maankäytön tarpeiden osalta, niin maankäytön tavoitteita tarkistetaan strategian laadinnan/päivityksen yhteydessä. Kunnanhallituksen vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Maankäytön tavoitteet tarkistetaan kuntastrategiatyön yhteydessä. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Mikä on asian tilanne?	
Kuntastrategian päivittäminen on tarpeen toteuttaa vielä	Edellinen tarkastuskertomus: Kuntastrategian päivittäminen	Asia loppuun käsitelty.

kuluvan (2022) vuoden aikana.	on menossa, mutta tuloksia ei ole vielä. Asiaan tulee ehdottomasti paneutua ja saada päivitetty strategia viimein valtuuston hyväksyttäväksi, sillä se on tärkein kunnan toimintaa ohjaava tavoite. Kuntalaki §14. Kunnanhallituksen vastine 3.10.2022: Nykyisessä kuntastrategiassa mainitaan useita ohjelma- ja toimenpideasiakirjoja, joista kaikkia ei ole laadittu. Kuntastrategian päivittämisen yhteydessä on hyvä mahdollisuus tarkastella, mikä on ohjelma-asiakirjojen tarkoituksenmukainen määrä palvelutuotannon ja kunnassa tehtävän työn ohjaamiseksi. Kuntastrategian päivittämisestä ja konsulttipalvelun hankkimisesta keskusteltiin kunnanhallituksessa 19.9.2022. Uusi tieto: Kuntastrategian päivitystä on viivästetty tarkoituksella, koska vuonna 2022 tullut tietoon kunnanjohtajan vaihtuminen ja on haluttu uusi kunnanjohtaja mukaan strategiatyöhön. Strategiatyö on saatava kunnolla alkuun vuoden 2023 aikana. Kunnanhallituksen vastine kunnan hall. kokouksessa 18.9.2023: Kuntastrategian tietopohjan rakentaminen: Terveiden ja hyvinvoinnin edistämistä käsittelevä valtuustoseminaari 4.5., kuntastrategiaseminaari valtuustolle, henkilöstön edustajille ja kunnan toimijoiden edustajille 20.6., henkilöstökysely syyskuu 2023, kyläierrokset sekä kuntalaisilta syys-lokakuu 2023. Tarkastuslautakunta 7.4.2025: Uusi kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 27.3.2025,	
--------------------------------------	---	--

5. HENKILÖSTÖ

Henkilöstökertomuksessa on esitetty kunnan henkilöstörakennetta, hyvinvointitilannetta sekä osaamisen ja yhteistoiminnan tilannetta. Tietoisuus näiden parametrien kehittymisestä auttaa ohjaamaan johtamistoimintaa tilanteen vaatimaan suuntaan.

Henkilöstökertomus on hyvin tehty ja sisältää paljon tietoa. Vertailua koko maan keskiarvolukuihin olisi hyvä lisätä, sillä se auttaisi ymmärtämään kuntamme tilanteen isossa kuvassa.

Henkilöstön ikärakenne on hyvä keskiarvon ollessa 44,5 vuotta, joka on kasvanut vuodessa 1,7 vuotta. Huolestuttavaa on, että henkilöstön ikäkeskiarvo nousee nopeammin kuin aika.

Työsuhteensa päättäneiden määrä on huolestuttavasti noussut. Vuonna 2023 oli työsuhteensa päättäneitä 3,3 % (5 henk.) ja 2024 8,0 % (12 henk.) vakituisista työsuhteista. Syitä eronneiden määrään on syytä pohtia.

Sairauspoissaolojen määrä on ollut vieläkin hienosti laskusuunnassa. Vuonna 2023 sairauspoissaoloja oli 19 päivää/henkilötyövuosi ja vuonna 2024 16 päivää/henkilötyövuosi. Saman suuntauksen toivoisi jatkuvan tulevina vuosina.

Henkilöstökulut sivukuluineen olivat 9,3 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 0,8 % vuodesta 2023, joka on varsin maltillinen.

6. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet konsernin eri osille sisältyvät kuntastrategiaan ja talousarvioon.

Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuranta suoritetaan valtuuston kokouksien lisäksi valtuuston iltakoulussa annetuilla raporteilla eri toimialoilta ja toimenhaltijoilta, kuntakonsernin tytäryhtiöiltä sekä tarkastuslautakunnan tekemällä tarkastustoimella. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on riittävää.

Kuntakonsernille annetut tavoitteet eivät toteutuneet ja tulostavoite ei toteutunut, joiden syitä kunnanjohtaja on hyvin avannut katsauksessaan toimintakertomuksessa. Tilinpäätös näyttää 159.322 € alijäämää, joka on budjetoituun verrattuna n. 352.948 € pienempi.

7. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Talouden eniten nousseet kustannuserät olivat korkokulut, koska kunnan velkaisuus on varsin korkea. Muutoin kunnan talous on tasapainossa, mutta korkotason korkean tason takia on muuta menopalettia tarkasteltava kriittisesti.

Voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelmien riittävyys on hyvällä tasolla. Niitä tulee kuitenkin päivittää maan ja maailman nopeiden muutosten aiheuttamien haasteiden edessä herkillä otteella.

8. MUUT HAVAINNOT

Maailmantilanne on nostanut esiin tarpeen parantaa varautumis- ja valmiusasioita. Siksi kunta on panostanut valmiusasioihin, eli mm. valmiussuunnitteluun ja vesilaitosten ym. suojaamiseen sekä

osallistunut Kaustisen Seutukunnan Huova-hankkeeseen. Lisäksi AVI järjestää alueella harjoittelua ja hyvinvointialue valmistelee varautumisohjeistoa.

Musiikkilukion ongelmat ovat edelleen suuren opiskelijamäärän aiheuttamia. Lukion opiskelijamäärä on ollut 189, kun koulun mitoitus on 160, joten liian isot ryhmäkoot vaivaavat edelleen. Opetushallituksen syrjäisyyslaskelman mukaan Kaustinen säilyttää valtion rahoituksen ennallaan, joka varmistaa lukion toimintaa.

9. YHTEENVETO

Kunnan talous on lujilla maailmantalouden heilahtelujen takia. Korkojen nousu on rämettänyt aiemmin hyvin kehittynyttä taloutta. Maailman epävakaisuuden lisääntyminen on tuonut myös kuntatalouteen huonoa ennustettavuutta. Kaustisella on kuitenkin mahdollisuuksia, sillä kohta litiumkaivos lähtee käyntiin ja alueen energia-alalla on paljon suunnitelmia, joista jotain koituneen myös Kaustiselle.

Vuosi 2024 oli vaikea talousvuosi eikä kuluva vuosikaan ole helppo, mutta tulevaisuuteen luottamalla ja työllä ne selätetään ja luultavasti tulevaisuudessa on hiukan helpompaa.

Uusi valtuusto astuu vastuupaikalle haastavassa tilanteessa. Uusilla ihmisillä ryyditetty valtuusto tuo kuitenkin uusia ajatuksia ja ideoita, joten tulevaisuuteen sopii luottaa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista pyydetään selvitykset 30.9.2025 mennessä.

10. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuustolle, että se

1. hyväksyy vuoden 2024 tilinpäätöksen ja
2. vuoden 2024 taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1. – 31.12.2024
3. tilikauden tulos -159.322,16 euroa siirretään edellisten vuosien yli- ja alijäämättilille.

11. ALLEKIRJOITUKSET

Kaustisella sähköisen allekirjoituksen päivänä

Juha Kauppinen
puheenjohtaja

Pilvi Palojärvi
varapuheenjohtaja

Seija Kaustinen
jäsen

Raija Läspä
jäsen

Kai Myllymäki
Jäsen